

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ МСБ: ЕКОНОМІЧНО ЕФЕКТИВНІ ПІДХОДИ ТА ШЛЯХИ МАСШТАБУВАННЯ

Цифрова трансформація малого та середнього бізнесу (МСБ) стала не просто трендом, а необхідною умовою виживання у сучасному конкурентному середовищі. Проте, на відміну від великих корпорацій, суб'єкти МСБ часто стикаються з обмеженістю ресурсів та компетенцій для впровадження масштабних цифрових змін. Саме тому особливої актуальності набуває питання розробки економічно ефективних моделей цифрової трансформації, що враховують специфіку МСБ та забезпечують можливість поетапного масштабування.

Головними причинами того, що проекти цифрової трансформації не досягають запланованих цілей є фрагментарність підходів, відсутність системного бачення трансформаційних процесів та фінансові обмеження. Як наслідок, виникає потреба у формуванні адаптивних моделей цифрової трансформації, які дозволяють оптимізувати витрати на впровадження цифрових технологій при максимізації бізнес-ефекту.

Одним із ключових аспектів ефективного моделювання процесів цифрової трансформації є використання модульного підходу, що передбачає поділ загальної цифрової стратегії на функціональні блоки, які можуть впроваджуватися послідовно або паралельно, залежно від пріоритетів та можливостей бізнесу. Типова модульна структура включає такі компоненти: цифровізація взаємодії з клієнтами; оптимізація операційних процесів; автоматизація логістичних ланцюжків; впровадження систем бізнес-аналітики; трансформація бізнес-моделі.

Процес моделювання цифрової трансформації МСБ доцільно розділити на кілька етапів, кожен з яких має свої особливості та критерії ефективності. На етапі діагностики проводиться оцінка рівня цифрової зрілості підприємства, аналіз існуючих бізнес-процесів та визначення потенційних напрямків оптимізації. Етап планування передбачає розробку стратегії цифрової трансформації, формування дорожньої карти та бюджетування. На етапі реалізації відбувається безпосереднє впровадження цифрових рішень відповідно до визначених пріоритетів. Етап масштабування включає поширення успішних практик на інші бізнес-процеси та функціональні блоки.

Особливу увагу при моделюванні процесів цифрової трансформації МСБ слід приділити економічній ефективності впроваджуваних рішень.

Дослідження показують, що для досягнення максимальної віддачі від інвестицій у цифрові технології суб'єктам МСБ доцільно використовувати такі підходи: поетапне впровадження за принципом "швидкі перемоги"; використання хмарних рішень замість розгортання власної інфраструктури; застосування готових галузевих шаблонів; впровадження сервісних моделей використання технологій (XaaS – anything as a service); формування цифрових екосистем з партнерами для розподілу витрат.

Аналіз практичних кейсів цифрової трансформації МСБ дозволяє виділити три основні економічно ефективні моделі впровадження цифрових технологій:

- еволюційна модель: поступова цифровізація окремих процесів з мінімальними початковими інвестиціями;
- інтеграційна модель: використання готових цифрових платформ та маркетплейсів;
- революційна модель: кардинальна зміна бізнес-моделі на основі цифрових технологій.

Кожна з цих моделей має свої переваги та обмеження, що визначає умови їх застосування для конкретних типів МСБ.

Ключовим питанням для суб'єктів МСБ є можливість масштабування цифрових ініціатив. Масштабування може відбуватися за кількома напрямками: розширення функціоналу впроваджених цифрових рішень; збільшення кількості автоматизованих бізнес-процесів; географічне масштабування; масштабування бізнес-моделі. Успішне масштабування передбачає наявність модульної архітектури цифрових рішень, стандартизацію процесів та використання хмарних технологій.

Для забезпечення ефективного масштабування цифрових ініціатив МСБ рекомендується використовувати методологію MVP (Minimum Viable Product), яка передбачає початкове впровадження мінімально життєздатного продукту з подальшим ітеративним доопрацюванням на основі зворотного зв'язку від користувачів. Такий підхід дозволяє мінімізувати початкові інвестиції та знизити ризики невдалих впроваджень.

Моделювання процесів цифрової трансформації МСБ потребує також урахування галузевої специфіки. Так, для виробничих підприємств пріоритетним напрямком може бути впровадження технологій Індустрії 4.0, для сфери послуг – цифровізація клієнтського досвіду, для торгівлі – розвиток омніканальності та електронної комерції. Відповідно, економічна ефективність різних цифрових ініціатив буде варіюватися залежно від галузевої приналежності суб'єкта МСБ.

Таким чином, моделювання процесів цифрової трансформації МСБ має базуватися на системному підході, що враховує обмеженість ресурсів, необхідність поетапного впровадження та можливості масштабування.

Економічно ефективні підходи передбачають оптимізацію витрат на основі використання хмарних рішень, сервісних моделей та готових галузевих шаблонів. Успішне масштабування цифрових ініціатив забезпечується модульною архітектурою, стандартизацією процесів та методологією MVP. При цьому, незважаючи на технологічну складність цифрової трансформації, ключовим фактором успіху залишається узгодженість цифрових ініціатив із загальною бізнес-стратегією та фокусом на створення цінності для клієнтів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гнездовський О., Домашенко С., Морозов Д. Вплив цифрового фінансового простору на економічний розвиток: аналіз потенціалу та перспективи для України. Економіка та суспільство. 2024. (65). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-117>.